

De huidige provinciegrens tussen Limburg en Noord-Brabant heeft een lange en bewogen geschiedenis. Van origine was het een natuurlijke barrière, bestaande uit een lang-gerekte keten van zandverstuivingen, broekbossen en moerassen. In de loop van vijf eeuwen was dit gebied zowel een staatsgrens, provinciegrens, gemeentegrens, taalgrens, culturele grens en ook een religieuze grens.

Bij de Vrede van Munster in 1648 werd het gebied dat tegenwoordig Noord-Brabant heet toegewezen aan de Staten van Holland. Weert en Nederweert daarentegen bleven onder Spaans gezag staan en werden zodoende dus grensplaatsen. Er waren douanekantoren, er stonden grenspalen en er werd gesmokkeld en gestreden. Werden in Weert en Nederweert de protestanten vervolgd en was daar alleen de uitoefening van de katholieke godsdienst toegestaan, nét over de grens was de situatie precies omgekeerd. Alle uitingen van het katholieke geloof werden daar verboden of moesten ondergronds. Velen in het Brabantse gebied bleven het katholieke geloof aanhangen en zij zochten naar andere wegen om hun geloof uit te belijden. Het waren de paters minderbroeders van het klooster op de Biest in Weert die daarbij te hulp schoten.

De paters riepen met Pinksteren van het jaar 1649 de katholieken van Someren, Asten, Lierop, Mierlo, Heeze, Leende, Geldrop, Sterksel en Maarheeze op om naar Nederweert te komen. Op een plekje pal over de grens, aan de Booldersdijk bij de zogenaamde Somerense Hut, werd door een pater de heilige mis opgedragen. Dat bleek een schot in de roos en elke zondag werd die bijeenkomst herhaald. Aanvankelijk onder de blote

hemel maar al gauw werd er een afdak gebouwd. Bronnen spreken van duizenden bezoekers, die er een vele kilometerslange voettocht door de Brabantse heidevelden voor over hadden om pal over grens (maar ook geen meter verder dan strikt noodzakelijk was) hun geloof uit te oefenen.

Wegens groot succes van dit religieuze initiatief gaf gravin Magdalena van Egmont, vrouwe van Weert en Nederweert, in 1651 toestemming om op die plek bij de Booldersdijk in Nederweert een kerkje en pastorie te bouwen, de zogenaamde grenskerk. 'Kerk' is een groot woord, want het was eigenlijk een kapel. Vanwege de grote toeloop werd korte tijd later een tweede grenskerk gesticht aan de rand van het Weerterbos zodat de groepen zich konden verdelen. Het 'kerken' door de Brabanders heeft geduurd tot het zogenaamde rampjaar 1672, toen de politieke situatie veranderde door de veroveringen van de Franse legers. De kerkjes waren toen overbodig geworden en verdwenen allengs.

Van de kerk aan de Booldersdijk, gelegen op de noordoever van het Kievitsven, zijn geen bovengrondse sporen meer zichtbaar. Die in het Weerterbos (vroeger gemeente Weert, tegenwoordig Nederweert) bij de zogenaamde Grashut was in het midden van de 19e eeuw nog goed zichtbaar. Op oude stafkaar-

ten uit die tijd wordt de bouwkundige resten aangeduid als 'vervallen kapel'. In de jaren '50 van de vorige eeuw werden de funderingen tijdens archeologische opgravingen weer teruggevonden. De contouren van de vrij grote grenskerk werden toen gereconstrueerd en de locatie is tot de dag van vandaag een oase van rust en bezinning.

De straatnaam Kerkendijk in Someren, in het verlengde van de Booldersdijk in Nederweert, herinnert nog aan de grenskerk. (Foto: A. Bruekers).